

داستان‌های آقای کوینر

با نقد و تفسیر

برتولت برشت
کامل روزدار

ادبیات معاصر

۴۸

عنوان این کتاب به آلمانی

Geschichten vom Herrn Keuner

داستان‌های آقای کوینر

با نقد و تفسیر

برتولت برشت

Bertolt Brecht

مترجم: کامل روزدار

نشر اشاره

برشت، برتولت، ۱۸۹۸-۱۹۵۶ م. Brecht, Bertolt
داستان‌های آقای کوینر / برتولت برشت؛ ترجمه کامل روزدار.
تهران: نشر اشاره، ۱۶۰ ص.
ادبیات معاصر؛ ۴۸

ISBN - 978 - 964 - 8936 - 80 - 3

فیا

عنوان اصلی: Geschichten vom Herrn Keuner, 1972
الف. داستان‌های کوتاه آلمانی - قرن ۲۰ م.
روزدار، کامل، ۱۳۳۹؛ مترجم.

۸۳۲/۹۱۲

PT۲۶۱۳/د۱۶

۳۵۸۳۹۲۲

نشر اشاره

داستان‌های آقای کوینر

برشت، برتولت

روزدار، کامل

رسم الخط، حروفچینی و صفحه‌بندی: ف. داودی

طرح روی جلد: الیزابت شا Elizabeth Shaw

تنظیم طرح جلد: قشقای، امیر

لیتوگرافی: قام، چاپ: فرشیوه، صحافی: روشنگر

چاپ اول: ۱۳۹۴ شمارگان: ۱۰۰۰

شابک: ۳ - ۸۰ - ۸۹۳۶ - ۹۶۴ - ۹۷۸ - 978 - 964 - 8936 - 80 - 3

نشر اشاره: تهران، صندوق پستی ۱۱۷۷-۱۳۱۴۵ تلفکس: ۶۶۴۱۸۹۱۱

Email: eshareh_pub@yahoo.com

حق چاپ محفوظ است.

قیمت: ۹۵۰۰۰ ریال

۹	پیش‌گفتار
۱۳	خردمندی خردمند در رفتار اوست
۱۴	سازماندهی در زندگی
۱۵	تدابیری در مخالفت با زور
۱۷	راجع به صاحبان دانش
۱۸	خادم هدف
۱۹	رنج بهترینان
۲۰	هنر رشوه ندادن
۲۱	میهن‌پرستی، نفرت علیه میهن‌ها
۲۲	چیز بد نیز ارزان نیست
۲۳	گرسنگی کشیدن
۲۴	پیشنهادی مجدد، در صورت عدم توجه به پیشنهاد نخست
۲۵	اصالت
۲۶	پرسش: آیا خدایی وجود دارد؟
۲۷	حق ضعف داشتن
۲۸	پسر بچه‌ی درمانده
۲۹	آقای کا و طبیعت

۳۱		سؤالات قانع‌کننده
۳۲		قابل اعتماد بودن
۳۳		تجدید دیدار
۳۴		درباره‌ی انتخاب جانور صفت‌ترینان
۳۸		فرم و محتوی
۳۹		گفتگوها
۴۰		مهمان‌نوازی
۴۱		اگر آقای کا عاشق کسی شود
۴۲		درباره‌ی ایجاد اخلاق در طرز تفکر «اکنون برای اکنون»
۴۳		موفقیت
۴۴		آقای کا و گربه‌ها
۴۵		حیوان محبوب آقای کا
۴۷		عصر باستان
۴۹		یک پاسخ خوب
۵۰		ستایش
۵۱		دو شهر
۵۲		خدمت دوستانه
۵۴		آقای کا در یک خانه‌ی بیگانه
۵۵		آقای کا و رفتار اصولی
۵۶		پدر فکر
۵۷		قضاوت عادلانه
۵۸		سقراط
۵۹		فرستاده‌ی سیاسی
۶۱		تمایل ذاتی به مالکیت
۶۳		اگر کوسه‌ها انسان بودند
۶۶		انتظار
۶۷		کارمندی که وجودش ضروری بود

۶۸	بی حرمتی قابل تحمل
۶۹	آقای کا رانندگی می کند
۷۰	آقای کا و هنر شاعری
۷۱	طالع
۷۳	سوء تفاهم
۷۴	دو راننده
۷۵	احساس عدالت
۷۶	درباره‌ی رفتار دوستانه
۷۷	(آقای کوینر و نقاشی دختر خواهرش)
۷۸	آقای کوینر و نرمش های بدنی
۷۹	خشم و پند
۸۰	(درباره‌ی رشوه خواری)
۸۲	(اشتباه و پیشرفت)
۸۳	(شناخت از انسان ها)
۸۴	(آقای کوینر و مدّ دریا)
۸۵	آقای کوینر و خانم هنرپیشه
۸۶	(آقای کوینر و روزنامه ها)
۸۸	درباره‌ی خیانت
۸۹	تفسیر
۹۰	(درباره‌ی برآورده ساختن منافع)
۹۱	دو چشم پوشی
۹۳	(مشخصات یک زندگی خوب)
۹۴	(درباره‌ی حقیقت)
۹۵	عشق به که؟
۹۶	کدام یک دیگری را می شناسد؟
۹۸	(بهترین سبک)
۹۹	آقای کوینر و دکتر

- ۱۰۰ (شباهت بهتر از تفاوت)
- ۱۰۱ (انسان متفکر و شاگرد ریاکار)
- ۱۰۲ (درباره‌ی طرز برخورد)
- ۱۰۳ (آقای کوینر مخالف چه بود)
- ۱۰۴ (درباره‌ی جان سالم به در بردن از توفان‌ها)
- ۱۰۵ (بیماری آقای کوینر)
- ۱۰۶ رشوه‌خوار نبودن
- ۱۰۷ (مسئله‌ی مقصر بودن)
- ۱۰۸ نقش احساسات
- ۱۰۹ درباره‌ی کوینر جوان
- ۱۱۰ (تجمل)
- ۱۱۱ (خادم یا حاکم)
- ۱۱۲ (رفتار اشراف منشانه)
- ۱۱۳ (درباره‌ی تکامل شهرهای بزرگ)
- ۱۱۴ درباره‌ی سیستم‌ها
- ۱۱۵ معماری
- ۱۱۶ دستگاه و حزب
- ۱۱۷ برشت و داستان‌های آقای کوینر

پیش‌گفتار

برتولت برشت Bertolt Brecht، یکی از بزرگ‌ترین نویسندگان و شاعران قرن بیستم، در ۱۰ فوریه سال ۱۸۹۸ در شهر آئوگسبورگ آلمان دیده به جهان گشود. وی از همان اوان جوانی و دوره‌ی دبیرستان به سرودن شعر و نوشتن داستان دست زد. برشت برای تحصیل در رشته‌ی پزشکی به شهر مونیخ رفت، اما توجه و علاقه‌ی او، هر چه بیشتر به تئاتر جلب گردید.

پس از جنگ جهانی اول، نخستین اشعار و نمایشنامه‌های خود را که جنبه‌ی ضد جنگ داشتند، نوشت. برشت در شهر مونیخ، به اولین موفقیت‌های هنری خود نایل شد. در سال ۱۹۲۲ برای نخستین بار، نمایشنامه‌اش به نام «آوای طبل‌ها در شب» در این شهر به اجرا درآمد. از سال ۱۹۲۴ در شهر برلین اقامت گزید و در آن‌جا ارتباطات خود را با مجامع ادبی و تئاتر که از سال ۱۹۲۰ برقرار کرده بود، گسترش داد. از سال ۱۹۲۶ تماس‌هایش با هنرمندان سوسیالیست و مترقی بیشتر

شد. نمایشنامه‌اش به نام «اپرای سه پولی»، در سال ۱۹۲۸ در شهر برلین، بزرگ‌ترین موفقیت را کسب کرد.

برشت در سال ۱۹۳۳، هنگام به قدرت رسیدن فاشیسم در آلمان، مجبور به ترک میهن شد. به اتفاق همسرش هلنه وایگل Helene Weigel به دانمارک رفت و تا سال ۱۹۳۹ در آن‌جا به سربرد. سپس به سوئد رفت و یک سال در آن‌جا ماند. در سال ۱۹۴۱ از طریق فنلاند و شوروی (سابق) به آمریکا مهاجرت کرد و تا سال ۱۹۴۷ در سانتامونیکا، شهری در نزدیکی هالیوود، اقامت گزید. برشت در دوران مهاجرت، اشعار و داستان‌ها و نمایشنامه‌های بی‌شماری نوشت که شهرت جهانی یافتند. از آثار او «مادر کوراژ Courage»^۱ و «بچه‌هایش»، «زندگی گالیله»، «مه-تی Me-ti»، «مادر»، «ترس و نکبت رایش سوم»، «تفنگ‌های خانم کارار Carrar»، «آدم خوبِ سچوان Sezuan» و «ارباب پونتیلا Puntila و نوکرش ماتی Matti» را می‌توان نام برد. برشت در این دوران با سایر نویسندگان مهاجر، مشترکاً بر علیه بربریت فاشیسم آلمان مبارزه کرد و سیمای ضدانسانی فاشیسم را در معرض دید مردم جهان قرار داد.

وی یک روز پیش از ترک آمریکا، توسط «کمیسیون فعالیت‌های ضدآمریکایی» مجلس سنای آمریکا، مورد بازجویی قرار گرفت. در این بازجویی، او می‌بایست به این پرسش که آیا او هنر انقلابی خلق می‌کند، پاسخ می‌داد. پاسخ برشت مشهور گشت؛ او گفت از کشوری گریخته است که بر آن بزرگ‌ترین بربریت، یعنی فاشیسم مسلط است

۱. واژه کوراژ Courage یعنی دل‌آور.

و آثار هنری وی، فراخوانی برای سرنگونی این فاشیسم ضدانسانی است.

برشت در سال‌های ۱۹۴۸ و ۱۹۴۹ در سوئیس و اتریش به سر برد تا این‌که سرانجام به آلمان شرقی (سابق) رفت و در برلین، «برلینر آنسامبل Berliner Ensemble» (گروه تئاتر برلین) را تأسیس کرد و نمایشنامه‌های خود را به تدریج به روی صحنه آورد. برشت در ۱۴ اوت ۱۹۵۶ در برلین درگذشت.

قطعات کوتاه داستان‌های آقای کوینر را، برشت در طول سال‌های ۱۹۲۶ و ۱۹۵۶ نوشت. اولین بخش از داستان‌های آقای کوینر، برای نخستین بار در سال ۱۹۳۰ به همراه نوشته‌های دیگری از او، در کتابِ فروزوخه Versuche (آزمون‌ها) انتشار یافت. در همان سال، والتر بنیامین Walter Benjamin متفکر آلمانی و منتقد هنر درباره‌ی کتاب مزبور نوشت: «نه، نوسازی اعلام نمی‌گردد؛ نوآوری‌هاست که طرح‌ریزی شده است. هنرِ نویسندگی در این‌جا دیگر انتظاری از آن احساسِ نویسنده ندارد که برای تغییر جهان، خود را با هوشیاری درنیامیخته است.

هنرِ نویسندگی خود می‌داند که تنها شانس‌ی که برایش باقی مانده این است که به محصولی جانبی در پروسه‌ی بغرنج تغییر جهان تبدیل گردد. و در این‌جا این هنر به چنین محصولی تبدیل گردیده است؛ و آن هم محصولی بسیار پُرازش. اما محصول اصلی، یک طرز فکر و رفتار نو می‌باشد.»

برشت در داستان‌های آقای کوینر از متفاوت‌ترین فرم‌ها و

شیوه‌های ادبی یعنی: حکایت، گفتگو و رفلکسیون^۱ بهره گرفته است. این داستان‌ها شرط را بر این می‌گذارند که خواننده از همان نوع شخصیتی است که در اکثر این قطعات، نقش اول را دارد، یعنی: «انسان متفکر».

کامل روزدار

۱. در ادبیات منظور از رفلکسیون Reflexion (به معنای تعمق پژوهشگرانه، سنجش)، آن است که نویسنده، یا خود به طور مستقیم و یا به طور غیرمستقیم توسط شخصیتی از داستانش، اندیشه‌های خود را در مورد یک موضوع و یا دادن تعبیری نو به یک واژه مشخص تکامل دهد.

خردمندی خردمند در رفتار اوست

پرفسور فیلسوفی نزد آقای کا^۱ آمد و به صحبت از خردمندی‌های خویش پرداخت. پس از مدتی آقای کا به او گفت: «تو راحت نمی‌نشینی، راحت سخن نمی‌گویی و راحت فکر نمی‌کنی.»

پرفسور فیلسوف عصبانی شد و گفت: «من نظرت را نه درباره‌ی خود بلکه درباره‌ی محتوای آن چه گفتم، می‌خواستم بدانم.» آقای کا گفت: «محتوایی ندارد.» و ادامه داد: «می‌بینمت که ناشیانه راه می‌روی و در حین رفتن، به هدفی دست نمی‌یابی. تو مبهم و تاریک سخن می‌گویی و با سخنانت هیچ روشنایی پدید نمی‌آوری. رفتارت را که می‌بینم، دیگر علاقه‌ای به هدف ندارم.»

۱. منظور از آقای کا (K)، همان آقای کوینر (Keuner) است. (مترجم)

سازماندهی در زندگی

روزی آقای کاگفت: «انسان متفکر هیچ نوری را، هیچ تکه نانی را و هیچ فکری را بیش از حد مصرف نمی‌کند.»

تدابیری در مخالفت با زور

هنگامی که آقای کوینر، آن متفکر، در یک سالن در برابر عده‌ی کثیری در مخالفت با زور سخن می‌گفت، متوجه شد که مردم خود را از جلو وی به عقب کشیده و آن‌جا را ترک می‌کنند. به اطراف خود نگاهی انداخت و دید که «زور» پشت سرش ایستاده است.

زور از او پرسید: «چه می‌گفتی؟» آقای کوینر پاسخ داد: «من در موافقت با زور سخن می‌گفتم.»

پس از آن‌که آقای کوینر آن‌جا را ترک گفت، شاگردانش از وی علت عدم مقاومت او را جویا شدند. آقای کوینر پاسخ گفت: «من مقاومتی برای درهم شکستن ندارم. به ویژه من باید طولانی‌تر از زور زندگی کنم.»

و آقای کوینر داستان زیر را تعریف کرد:
روزی در دوران مخفی، جاسوسی به خانه آقای اِگه^۱، کسی که

1. Egge

آموخته بود «نه» بگوید، آمد و به او ورقه‌ای را نشان داد که با نام کسانی که شهر را تحت سلطه‌ی خود داشتند، صادر شده و در آن قید گردیده بود که باید هر خانه‌ای که او پای خود را در آن بگذارد، به وی تعلق یابد و هر غذایی هم که بخواهد؛ و باید هر کسی را هم که ببیند، آن کس به او خدمت کند.

جاسوس روی صندلی نشست و غذا خواست، بعد خود را شُست و دراز کشید و روبه دیوار به پهلوی غلتید و قبل از به خواب رفتن پرسید: «آیا به من خدمت خواهی کرد؟»

آقای اِگه روی او را با لحافی پوشاند، پشه‌ها را فراری داد و مواظب بود که کسی مزاحم خواب او نشود. و همانند این روز، هفت سال تمام به اطاعت از او پرداخت. اما هرکاری هم که برای جاسوس کرد، از انجام یک کار خودداری نمود: و آن بر زبان آوردن یک کلمه بود. سرانجام پس از هفت سال، جاسوس که در اثر غذا و خواب و اوامر زیاد، چاق شده بود، مُرد. آن وقت آقای اِگه او را در لحاف پوشیده‌ای پیچید و کشان کشان از خانه بیرون برد، جای خواب را شست، دیوارها را رنگ زد و نفس راحتی کشید و پاسخ داد: «نه».

راجع به صاحبان دانش

آقای کوینر گفت:

«کسی که صاحب دانشی است، نباید مبارزه کند؛ نه حقیقت را بگوید؛ نه خدمتی را انجام دهد؛ نه از خوردن پرهیزد؛ نه از پذیرش افتخارات امتناع ورزد؛ نه شناخته شود. کسی که صاحب دانشی است، از میان تمامی صفات نیک تنها یکی را دارد: صاحب دانشی است.»

خادم هدف

آقای کا این پرسش‌ها را مطرح نمود:

«هر روز صبح همسایه‌ام از گرامافون خود موسیقی پخش می‌کند. چرا موسیقی پخش می‌کند؟ پاسخ می‌شنوم برای این‌که ورزش کند. چرا ورزش می‌کند؟ پاسخ می‌شنوم برای این‌که به نیرو نیاز دارد. برای چه به نیرو نیاز دارد؟ می‌گوید برای این‌که باید دشمنانش را در شهر مغلوب نماید. چرا باید دشمنان را مغلوب کند؟ پاسخ می‌شنوم برای این‌که غذا می‌خواهد.» پس از آن‌که آقای کا شنید که همسایه‌اش موسیقی پخش می‌کند برای آن‌که ورزش کند، ورزش می‌کند برای آن‌که نیرومند شود، می‌خواهد نیرومند باشد برای آن‌که دشمنانش را بکشد، دشمنانش را می‌کشد برای آن‌که غذا بخورد. این پرسش خود را مطرح کرد: «چرا غذا می‌خورد؟»

رنج بهترینان

از آقای کا پرسیدند: «به چه کاری مشغولید؟» آقای کا پاسخ داد:
«درگیر کار بسیار دشواری هستم. دارم اشتباه بعدیم را آماده می‌کنم.»